

Psychopaten in top van bedrijf

De Apeldoornse organisatie-ontwikkelaar Guus Essers onderzoekt leugenaars en ziet veel psychopaten in topfuncties.

door Henk van 't Veen

APELDOORN - Heeft op uw werk ook een psychopaat de touwtjes in handen? De kans daarop is niet heel erg klein als je de redenering van de Apeldoornse organisatie-ontwikkelaar Guus Essers volgt. Samen met leugenexpert Job Boersma schreef hij het boek 'Ik weet dat u liegt'.

Aan de hand van slimme verhoortechnieken en lichaamstaalanalyse laten de auteurs zien hoe je leugenaars en bedriegers kunt ontmaskeren.

Het gaat over klanten die hun verzekeraar proberen te misleiden, overdrijvende sollicitanten en zakenrelaties die elkaar bedriegen. Maar ook leggen ze bloot hoe psychopaten zich aan de top van een bedrijf of van het openbaar bestuur nestelen.

Essers: „Psychopathie is een genetische afwijking waarbij patiënten een deel van de voorhoofd-kwab missen. Ze ontwikkelen weinig sociaal gevoel en ze worden ook niet geremd door angst.” Hoewel we als mens verbaal in staat zijn een heel mooi verhaal

op te hangen, hebben we één zwakke plek: onze gelaatsuitdrukkingen. Daarover hebben we niet alle controle. Essers: „Door goede observatie kun je ontdekken dat een gezicht altijd voor heel even de ware emotie verradert. In een kwartseconde kan een leugenaar door de mand vallen.”

Essers' wetenschappelijk interesse in het onderwerp kent ook een persoonlijke achtergrond. „In het verleden ben ik ook zelf op het verkeerde been gezet door zakenrelaties en mijn ex-vrouw. Pijnlijk maar ik ging me daardoor ook verdiepen in de vraag hoe het toch kan dat mensen elkaar besodemieteren. En ook wil ik duidelijk maken dat er maatschappelijke risico's vastzitten aan manipuleren en liegen en dat je de structuur van dat bedrog zichtbaar kunt maken.”

Neerlandicus Essers die het onderwerp vanuit de taalpsychologie benadert, en psycholoog Job Boersma die zich onder meer toelegde op de analyse van ligende gezichten, vulden elkaar goed aan.

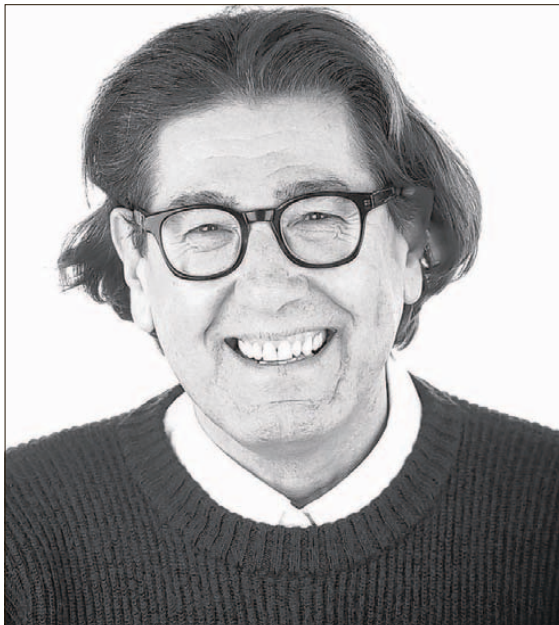
Bedrog speelt zich op verschillende niveaus af. Van huis-, tuin- en keukenleugentjes tot notoire bedriegerij. De auteurs leggen een hiërarchie aan van leugens. Een deel daarvan is maatschappelijk zeer acceptabel. Zoals het voorleugen van Duitsers in oorlogstijd om het leven van een onderduiker te sparen.

In de top van veel grote bedrijven zijn egocentristen, narcisten en psychopaten terug te vinden, stelt Essers. „Vier keer zo vaak als op andere posities. Drie procent van de bevolking is psychopaat. Zij zoeken plekken die te maken hebben met verandering en onrust.

Een slimme psychopaat berooft geen bank maar bestuurt een bank. De voorbeelden kennen we bij Enron, Lehman Brothers en een Rijkman Groenink bij de ABNAMro.”

„Opmerkelijk is dat dit type mensen dat uit is op eigen gewin, niet alleen niets om de waarheid geeft maar ook alle voorzichtigheid uit het oog verliest. Zo was de oud-Apeldoornse wethouder Alex Bolhuis in zijn latere rol als burgemeester van Raalte zo naïef te denken dat een IP-adres niet is te achterhalen.” Onder valse naam bepleitte Bolhuis in 2006 op internet zijn belang bij het verkrijgen van een dienstwoning.

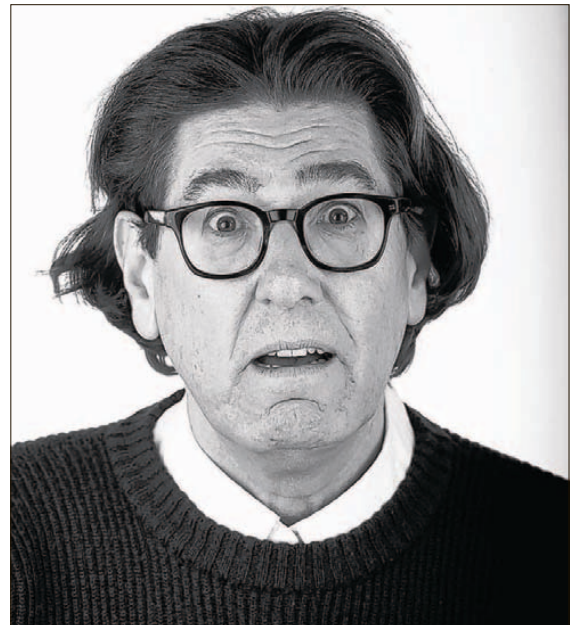
Job Boersma en Guus Essers 'Ik weet dat u liegt. Echt alles over leugens en bedrog voor professionals' verschijnt in mei bij Uitgeverij Haystack.

■ Guus Essers (blijdschap): „Door bestuderen van micro-expressies ontdek je ook bij een leugenaar de ware emotie.” foto's Levin de Boer

'PSYCHOPATEN'

- Guus Essers en co-auteur Job Boersma karakteriseren in het hoofdstuk *De gewetenloze professional* enkele bekende (ex-)topfunctionarissen met 'psychopathische trekken'.
- Silvio Berlusconi. Mediamagnaat, groot liefhebber van bunga-bungafeesten. Paste Italiaanse wetgeving aan aan zijn persoonlijke behoeften.
- Richard S. Fuld. Chief executive officer van Lehman Brothers. Bijnaam 'De Gorilla'. Onbehouwen en brutaal. Kreeg van 2000-2008 naar schatting een miljard aan loon, bonussen en aandelenopties uitgekeerd.
- Ernst Jansen Steur. Aanvankelijk bekend als Alzheimer-onderzoeker. Raakte in 2000 verslaafd aan kalmerend middel Dormicum. Een reeks aan foute diagnoses en ingrepen volgde.
- Jos van Rey. Ex-senator VVD en voormalig 'onderkoning' van Roermond. Uit de gemeentepolitiek gezet op verdenking van omkoping, corruptie en bevoordeling van familie en vrienden.

■ Guus Essers (verbazing): „Zo'n bij een leugenaar onbedwingbare micro-expressie duurt niet langer dan een kwartseconde.”